

datum: 30 november 2022

Advies op LEKP 1.0, 2.0, 2.1

Dit document is bestemd voor	Dagelijks Bestuur
Waarover gaat het?	LEKP (Lokaal Energie- en Klimaatpact)
Gewenste beslissing	Ter goedkeuring
Aansluiting op strategische speerpunten VVSG	'Een kwaliteitsvolle leefomgeving door een trendbreuk op vlak van omgeving en klimaat' uit het VVSG-memorandum
Traject	Goedkeuring Lokaal Energie en Klimaatpact, Raad van bestuur 17 maart 2021 Advies BC04 16/11/2022
Verantwoordelijke stafleden	Cedric Depuydt, stafmedewerker energie en klimaat
Belang voor de lokale besturen	Het LEKP is belangrijk omdat dit instrument de beste kans biedt op een structurele samenwerking tussen Vlaanderen en de Lokale besturen op vlak van energie en klimaat.
Bijlage	Presentatie: 20221130_DB_LEKP

Samenvatting standpunt

Het LEKP kan groeien vanuit de 1.0 naar 2.0 en 2.1 en verder. Het instrument biedt de beste kans op een groeiende structurele samenwerking tussen Vlaanderen en de Lokale besturen op vlak van energie en klimaat.

We vragen wel aandacht voor:

- Consolideren van de structurele ondersteuning van de lokale besturen die zich beperken tot de 1.0
- Serieus nemen van het knelpunten die door de VVSG worden geformuleerd en het engagement opnemen om in samenspraak te willen werken naar structurele oplossingen.

1. Situering 1.0 en 2.0

In Vlaanderen zijn de lokale besturen dé overheden die zich engageren om de klimaattransitie naar een fossielvrije samenleving vorm te geven en dit door het onderschrijven van de Burgemeestersconvenant. Vlaanderen wil de capaciteit van de lokale besturen daarom een stuk versterken en doet dit via het instrument het lokale energie- en klimaatpact – afgekort LEKP. Vanuit VVSG hebben wij dit instrument vanaf het begin zien ontstaan en mee nagedacht omtrent de meest zinvolle invulling en de wijze waarop dit vorm te geven. We willen namelijk niet terug naar een systeem van “milieuconvenant” waarbij je als gemeente moet rapporteren over het aantal “stickers geen reclame” of het aantal compostmeesters die je als vrijwilliger inzet. Ander ongewenst systeem voor lokale besturen is deze van de calls waarbij Vlaanderen vage contouren bepaalt van wat ze wenst en dat enkele lokale besturen die een goed doordacht, creatief en goed geschreven en becijferd dossier indienen in de prijzen vallen voor een groot budget. De meeste lokale besturen ontbreken net de capaciteit om een goed dossier voor te bereiden en verzuipen in andere omgevingsvergunningen, plantsoenen, afvalrapportages en klachtenbehandeling.

Binnen dit spanningsveld opereert VVSG, vooral onder de radar, om datgene waar te maken dat het meeste het belang van het lokale bestuur behartigt. Voor het klimaatbeleid gaan we daarbij uit van waar bijna alle gemeenten zich voor engageren: de burgemeestersconvenant. VVSG heeft recent haar capaciteit op het vlak van Energie en Klimaat sterk kunnen uitbreiden van één naar zes mensen, met middelen van Vlaanderen en daarmee het Netwerk Klimaat opgericht. Zo'n team geeft comfort, is naar VVSG normen zeer goed uitgebouwd, maar is uiteraard ook onvoldoende om alle noden van lokale besturen te gaan invullen.

In het eerste jaar van de legislatuur opteerde Vlaanderen om één miljoen vrij te maken voor het opzetten van klimaattafels. VVSG kreeg de ‘eer’ om een call uit te schrijven, een jury samen te stellen en enkele gemeenten te belonen met een fikse subsidie. Dit werd door Vlaanderen positief geëvalueerd. Daarom was men van het idee om deze methodiek op te trekken en aldus jaarlijks 10 miljoen te besteden via een gelijkaardig systeem. We hebben ons hier tegen verzet omdat we van oordeel zijn dat alle gemeente versterking van hun capaciteit nodig hebben.

We hebben het kabinet kunnen overtuigen om voor een andere aanpak te kiezen. Gemeenten worden als volwassenen beschouwd. We gaan alle lokale besturen versterken. We sluiten een overeenkomst af over doelstellingen op lange termijn (2030) en koppelen deze doelstelling aan aantal inwoners, zodat gemeenten dit pact kunnen realiseren in nauwe samenwerking met hun inwoners. Gemeenten mogen zelf kiezen waarvoor ze de middelen inzetten, als ze dit budget maar verdubbelen. Er volgt geen inhoudelijk, maar slechts een financiële rapportage, zodat Vlaanderen kan kijken of de centen effectief (goed) besteed zijn (we verwachten toch ook geen gratis strooigeld). De inhoudelijke opvolging laten ze over aan hét orgaan van de basisdemocratie: de gemeenteraad. Naast de 10 miljoen reguliere middelen werd de pot nog extra gespijsd met bijna 15 miljoen. Het plan werd gelanceerd met de betrachting om elk jaar hetzelfde bedrag te voorzien en bovendien in de toekomst het

instrument nog uit te breiden

Gevoeligste punt dat nog in de teksten is gebleven is de rechtstreekse inmenging in de gemeentelijke autonomie met de vraag om belastingen op masten en pylonen van windturbines af te bouwen

De inkt van LEKP1.0 was nog niet droog en we werden reeds geconfronteerd met het voorstel van een 2.0. Met een focus op renovatie.

Zijn de middelen die Vlaanderen via LEKP ter beschikking stelt voldoende om de ganse energietransitie te financieren? Uiteraard niet. Daartoe is een budget van €1000 à €3000 per inwoner per jaar nodig. Evenwel, dit hoeft geen overheidsgeld te zijn, maar private middelen die via rollende fondsen terugvloeien. We spreken hierbij ook niet van kosten, maar van investeringen. We zijn van oordeel dat de lokale besturen het best geplaatst zijn om te werken aan een systeem, samen met burgers en lokale bedrijven om deze dynamiek op te starten.

Zijn de doelstelling die het LEKP vooropstelt te vergaande? Eigenlijk niet. Inzake collectieve renovatie streeft men nu naar 2,5% fossielvrije renovaties tegen 2030. Als we dat afzetten tegen de doelstellingen van de Burgemeestersconvenant (-40%) of fit for 55 (-55%), dan zouden we tegen 2030 op koers moeten zitten naar een gebouwenpark die reeds voor de helft fossiel vrij is.

We staan zoals je ziet voor enorme uitdagingen. Maar indien elk bestuursniveau, met de lokale besturen op kop, haar schouders hieronder zet, komen we reeds een grote stap in de juiste richting. Dit zal enkel mogelijk zijn door de handen in elkaar te slaan en samen te werken om de transitie te versnellen.

We willen hierbij ook nog even meegeven wat de belangrijkste actiepunten zijn op vlak van energie en klimaat die we inzake belangenbehartiging momenteel naar voor schuiven:

- Versterk de capaciteit van lokale besturen;
- Stop met een systeem van cal's;
- Zorg voor rendabele business cases waardoor investeringen rendabel zijn;
- Realiseer deze business cases door een tax-shift, met minder heffingen op elektriciteit en meer op fossiel. Maak dit concreet door alvast de ODV's uit de elektriciteitsfactuur te halen;
- Zorg ervoor dat energiedelen een rendabele uitwerking krijgt (liefst met een sociale dimensie), zodat het steeds de moeite is om op daken de zonnepanelen te maximaliseren;
- Zorg voor een structureel financieringsinstrument om investeringen in de transitie te kunnen bewerkstelligen voor iedereen, ook voor zij die daar momenteel geen financiële marge toe hebben.

2. Knelpunten nota

Binnen LEKP is voorzien dat om de 6 maand een knelpuntennota aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd omtrent zaken die de uitwerking van energie- en klimaatbeleid tegenhouden.

VVSG heeft begin dit jaar haar knelpunten nota op- en overgemaakt (Bijlage). Er werd geen formeel overleg ingepland tussen VVSG en Vlaanderen om deze knelpuntennota te bespreken

Nu pas is er een 'drempelnota' voorgelegd geweest aan de Vlaamse regering (bijlage), met daarin 4 items die zouden worden aangepakt:

- Werf 1 vergroening: Een oplossing voor de minimale plantafstand voor bomen op openbaar domein ten opzichte van perceelsgrenzen (knelpunt ontstaan door wijzigingen in het veldwetboek en burgerlijk wetboek).
- Werf 2 'verrijk je wijk': vermelding van het Noodkoopfonds.
- Werf 3 mobiliteit: opmaak van een overzicht van mogelijke kwaliteitsvereisten voor aanbieders van deelsystemen, dat lokale besturen in bestekteksten kunnen integreren
- Werf 4 water: bundelen van beschikbare kennis en ondersteunen van lokale besturen en hun ondersteunende partners rond hemelwater- en droogteplannen.

We vernemen dat men in deze drempelnota enkel zaken wou opnemen waarvan er nu reeds concreet zicht is op het effectief wegwerken het knelpunt. Onze VVSG knelpunten nota werd zelfs formeel niet geagendeerd in de bijlage de bespreking.

Zo werkt het natuurlijk niet: Het LEKP is een wederzijdse overeenkomst, met rechten en plichten langs beide zijden. Voor VVSG was naast de methodiek en de financiële ondersteuning, de inhoudelijk samenwerking (minstens) even belangrijk. Op die manier verliezen we kostbare tijd om echt werk te maken van een toekomstig Vlaanderen zonder uitstoot.

3. 2.1

De Vlaamse regering heeft de intentie om het LEKP uit te breiden met een versie 2.1 reeds aangekondigd en de middelen daarvoor voorzien. Deze versie zou dienen voor de gemeenten die ook de 2.0 ondertekenen (dit- of volgend jaar).

Bijkomende engagementen zijn:

1. Versnellen van de uitvoeringsgraad door bijkomende ontzorging voor collectieve renovaties

De nieuwe subdoelstelling gaat twee stappen verder in het ontzorgen van de burger bij energiebesparende renovaties. Lokale besturen kunnen in samenwerking met partners zoals de Energiehuizen renovatieraamcontracten afsluiten, waar burgers op kunnen intekenen voor het einde van 2025.

De lokale besturen engageren zich bijgevolg tot de:

- Opmaak van een voorgesteld renovatietraject op maat van elke bewoner waar de klimaattafel georganiseerd wordt voor einde 2024;
- Realisatie van minstens één renovatieraamcontract voor einde 2025.

2. Opstarten van energiegemeenschappen met sociaal oogmerk

Als subdoelstelling onder Werf 2 om een participatief hernieuwbaar energieproject per 500 inwoners tegen 2030 te creëren wordt daarom volgend vernieuwd engagement voorgesteld:

- Tegen eind 2025 energiegemeenschappen met concrete activiteiten voor betaalbare energiefacturen operationaliseren voor 1 per 200 huishoudens.

Standpunt:

Omtrent de praktische uitwerking zijn er wel nog heel wat issues die in onderling overleg met het kabinet moeten kunnen verder verfijnd worden:

LEKP is evenwel de goede basis om de samenwerking tussen Vlaanderen en lokale besturen omtrent energie en klimaat verder uit te bouwen. Het instrument mag en kan verder groeien, van 1.0 naar 2.0 naar 2.1 en verder.

Maar laat Vlaanderen er tegelijkertijd voor zorgen dat gemeenten niet afhaken door in te zetten op:

- Consolideer wat er nu reeds is door de budgetten voor de 1.0 over langere termijn te garanderen.
- De contractuele overeenkomst van de 1.0 ernstig te nemen en aldus werk te maken van een structurele aanpak voor het oplossen van de knelpunten.